

GOSPODARSTVO

(dr. Bogomir KOVAČ (vodja), dr. Jože PAVLIČ DAMIJAN, dr. Marko JAKLIČ, dr. Boštjan JAZBEC, dr. Matej LAHOVNIK)

1. Temeljne ugotovitve

Gospodarski razvoj Slovenije je do sedaj uresničeval temeljna načela trajnostnega razvoja. Razvojno smo dohitevali EU in postopoma izboljševali nacionalno konkurenčnost. V začetku devetdesetih letih smo v ospredje postavljali makroekonomsko stabilnost in institucionalne spremembe tranzicijskega gospodarstva. Do leta 1999 so denarna, dohodkovna in javno finančna stabilizacijska politika zagotavljali uspešne stopnje gospodarske rasti. Toda v zadnjih štirih letih smo zaradi evropske recesije in lastnih razvojnih nedoslednosti dosegali nižje stopnje gospodarske rasti ob izrazitejših makroekonomskih neravnotežjih. To še posebej velja za nadpovprečno stopnjo inflacije v primerjavi z EU in poslabšanje javno finančnega položaja države. Slovenija ima v zadnjem desetletju tudi pomemben zaostanek na področju t.i. strukturnih reform, še posebej javnega, finančnega in podjetniškega sektorja. Njeno gospodarstvo še vedno preveč temelji na tradicionalnih delovno intenzivnih industrijskih panogah in privatiziranih postosocialističnih podjetjih, premajhen pa je delež sodobnih tehnoloških področij in ekonomsko prodornih malih in srednjih privatnih podjetij. Tako so slovenska produktivnost, izvozna konkurenčnost in dodana vrednost na zaposlenega še vedno bistveno nižji kot v primerljivih državah EU-15.

Dosedanja slovenska razvojna strategija je želela vzpostaviti na znanju temelječo družbo in visoko konkurenčno gospodarstvo s pomočjo postopnih reform, brez večjih makroekonomskih, regionalnih in panožnih neskladij. Toda niti državna razvojna politika niti regionalne usmeritve in podjetniške mreže niso uspeli doseči potrebne razvojne koalicije, ki bi bolj spodbudila sodobne dejavnike rasti, globalno konkurenčnost in zeleno raven družbene blaginje. Čeprav se Slovenija približuje gospodarsko razvitim državam EU, so gospodarske, socialne in ekološke reforme prepočasne in ne zagotavljajo zelenih razvojnih ciljev. Mikroekonomski temelji razvojne strategije in kriza vodenja poslovnih sprememb so postali največja finančna, regionalna in podjetniška ovira hitrejšega gospodarskega razvoja države. Nizka gospodarska rast in premajhna sposobnost pospeševanja dolgoročne gospodarske rasti pa postaja temeljna grožnja evropskemu socialnemu modelu in zelenemu trajnostnemu razvoju slovenske družbe.

Načrtovanje prihodnosti je vedno razpeto med željami, da bi nadzirali gospodarske procese in med svobodo in sposobnostjo, da bi obvladovali priložnosti in se izognili tveganjem. Načrtovanje gospodarske prihodnosti je zato oblikovanje poslovnih priložnosti, ki jih imajo podjetja, neprofitne organizacije, regije in država. Uspešno načrtovanje gospodarske prihodnosti zahteva jasno oblikovane cilje, nosilce projektov in sposobnosti nadzora in uresničevanja načrtovanih usmeritev. Slovenska vlada predstavlja vse gospodarske interese javnega sektorja, lastnike kapitala, domače in tuje investitorje, menedžerje in zaposlene v podjetjih, kupce na trgu in številne druge predstavnike civilne družbe. Vsi ti deležniki, njihovi interesi in cilji, ki so pogosto protislovni in težko združljivi, pa morajo imeti skupen imenovalc v: (i) družbeni odgovornosti, da delujejo glede na temeljne razvojne interese in vrednote slovenske države in družbe; (ii) skupnem usmerjanju interesov glede na dolgoročno stabilnost in utrjevanje ekonomskih temeljev slovenske države; (iii) ekonomski učinkovitosti in konkurenčnosti, ki prispeva k čim večjem povečanju blaginje prebivalstva.

2. Prehod iz druge na tretjo raven gospodarske razvitosti

Slovensko gospodarstvo se nahaja na pomembni razvojni prelomnici. Novo razvojno fazo pogojujejo globalni razvojni trendi evropskega trajnostnega razvoja, neposredna podjetniška konkurenca skupnega evropskega trga in spremenjeni načini upravljanja in vodenja regionalnih in podjetniških sprememb. Slovenija je po desetih letih tranzicije dosegla raven, ki zahteva spremembo razvojne paradigme in prehod med t.i. drugo in tretjo stopnjo gospodarske razvitosti. Za gospodarstva na drugi ravni razvitosti je značilno: (i) da so tuje investicije in razni pogodbeni odnosi s podjetji iz razvitih držav najpomembnejši element poslovne internacionalizacije in gospodarske rasti; (ii) da tehnologija, proizvodnja in tržne poti še vedno temeljijo na tujih rešitvah in enostavnem posnemanju; (iii) da gospodarska učinkovitost temelji na standardizirani proizvodnji velikega obsega in da je ekonomika nizkih stroškov prevladujoča oblika mednarodne konkurenčnosti podjetij. Ko proizvodi in storitve postajajo vse bolj kompleksni in so podjetja sposobna prevzeti in tudi nadgraditi tujo tehnologijo, organizacijo in trženje, lahko gospodarstva preidejo na tretjo raven razvitosti.

Slovenijo lahko z vidika mednarodne konkurenčnosti uvrstimo na spodnjo sredino druge razvojne ravni. Toda visoka raven BDP na prebivalca in relativno visoka raven plač ter drugih poslovnih stroškov nas dejansko uvrščajo na vrh primerljivih držav. Razkorak med prvim in drugim omejuje naše mednarodne konkurenčne sposobnosti in predstavlja resno oviro za hitrejšo gospodarsko rast. Zato mora Slovenija preiti na tretjo razvojno raven, če želi učinkoviteje razviti dejavnike za pospeševanje dolgoročne gospodarske rasti in uravnotežen razvoj družbe. Prehod iz druge v tretjo raven razvitosti gospodarstva zahteva, da država iz uvoznika znanja in tehnologije postane vedno bolj avtonomen inovator oziroma generator znanja v nekaterih vodilnih gospodarskih sektorjih oziroma globalnih tržnih nišah. To pa zahteva jasno razvojno politiko na makroekonomski, institucionalni in podjetniški ravni.

Ključni vzvod nove nacionalne konkurenčnosti in gospodarske rasti temelji na mikroekonomskih temeljih. To so sposobna in uspešna podjetja in druge institucije. Tretja raven gospodarske razvitosti zahteva predvsem: (i) sposobnost nenehnega učenja družbe, (ii) podjetniško fleksibilnost, (iii) tehnološko inovativnost ter (iv) sposobnost komercializacije novih tehnologij in proizvodov na globalnih trgih. Prav tako pa na tej ravni razvoja lahko postane prekomerna zaščita domačih gospodarskih dejavnosti in podjetij pred konkurenco in tujimi vlagatelji pomembna ovira hitrejše gospodarske rasti. Zato je večja odprtost in internacionalizacija slovenskega gospodarstva nova razvojna paradigma prvega desetletja XXI. stoletja.

3. Temeljni razvojni cilji 2004-2013

Strategija razvoja predvideva v naslednjih desetih letih razvojne spremembe na treh temeljnih gospodarskih področjih:

- 1/ Na makroekonomskem področju vzpostavljamo nabor ekonomskih politik, ki so usklajene z EU in omogočajo dinamičen gospodarski razvoj. V naslednjih desetih letih želimo doseči: (i) hitrejšo gospodarsko rast kot v povprečju EU, (ii) z EU primerljive stopnje inflacije, (iii) znižanje brezposelnosti na dolgoročno socialno sprejemljivo

- raven, (iv) razvojno prestrukturiranje javno finančnih odhodkov, (v) učinkovito uvajanje evra in monetarno vključitev v evropski monetarni sistem.
- 2/ Na institucionalnem področju sprejemamo temeljne strukturne spremembe gospodarjenja v okviru EU in zelene reforme socialno tržnega gospodarstva. V naslednjih desetih letih želimo doseči: (i) hitrejše prestrukturiranje vseh segmentov finančnega sektorja, (ii) hitrejše in bolj ciljno naravnano povezovanje izobraževalne, raziskovalne, tehnološke in podjetniške sfere (povezanost tehnološkega razvoja in rasti produktivnosti, zaščita intelektualne lastnine), (iii) hitrejšo rast konkurenčnosti javnega in podjetniškega sektorja (spodbujanje poslovnih sprememb, politika konkurence in sodelovanja), (iv) hitrejše spremembe na področju infrastrukturnih dejavnosti in regionalnega razvoja.
- 3/ Na podjetniškem področju oblikujemo temeljne podjetniške in konkurenčne vzvode za čimbolj dinamično gospodarsko strukturo v okviru EU in globalnega gospodarstva. V naslednjih desetih letih želimo doseči: (i) hitrejše spremembe pri učinkovitem uveljavljanju poslovnih sprememb, (ii) večjo izvozno usmerjenost in odprtost za investicijsko dejavnost doma in v tujini, (iii) hitrejši razvoj in osredotočenje na področja z relativnimi konkurenčnimi prednostmi, (iv) hitrejše oblikovanje globalnih integracijskih povezav.

Tako opredeljene zelene cilje (*kot predmet nadaljnjega usklajevanja) lahko kvantificiramo kot sledi: (i) stopnja gospodarske rasti bo za 2,5-3 odstotne točke nad povprečjem EU; (ii) Slovenija se bo uvrstila med prvih 10 držav glede na temeljne kriterije razvitosti, (iii) plačna politika se bo oblikovala glede na produktivnost; pri plačah bomo do leta 2013 dosegli 90% povprečja EU, (iv) zmanjšal se bo odstotek prebivalstva, ki potrebuje socialne transfere, (v) zmanjšale se bodo regionalne razlike; leta 2010 nobena regija ne bo pod 50% EU povprečja; (vi) povečali bomo izdatke za R&D na 3,5% BDP, od česar bo polovico financiral privatni sektor.

Uresničevanje teh razvojnih ciljev zahteva povečanje učinkovitosti trga kapitala in trga dela ter povečanje tehnoloških in institucionalnih dejavnikov, ki vlivajo na povečanje skupne factorske produktivnosti podjetij in konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. Pri tem je še posebej pomembna tudi neposredna vloga vlade pri:

- spodbujanju inovativnosti, ki temelji na povečanju javnih in privatnih investicij v R&D;
- oblikovanju ustreznega visokega šolstva, ki mora dobiti primaren položaj v šolskem sistemu;
- razvoju finančnega sistema, ki uveljavlja večjo vlogo tveganega kapitala pri spodbujanju podjetništva (državni in zasebni skladi tveganega kapitala, državna razvojna banka);
- načrtovanju in spodbujanju visoko tehnoloških podjetij (zmanjševanje administrativnih ovir, liberalnejša zakonodaja, zaščita intelektualne lastnine);
- graditvi institucionalnega sistema, ki vzpostavlja temeljne mehanizme regulacije trgov in podjetniške svobode in ki ohranja konkurenčne pogoje gospodarjenja;
- oblikovanju pravnega sistema, pravne in sodne varnosti ter preprečevanju korupcije in drugih omejitev, ki onemogočajo podjetniški razvoj in dolgoročno gospodarsko rast.

Vlada in politiki, javni in zasebni menedžment ter celotna civilna družba morajo najti skupne poti za uresničevanje temeljnih gospodarskih razvojnih ciljev. Razvojna koalicija, ki podpira dolgoročne vzvode gospodarske rasti, je ključ učinkovitih gospodarskih sprememb v naslednjih desetih letih. Temeljni razvojni cilj Slovenije je, da v naslednjih

desetih letih postane država, ki v vseh najpomembnejših razvojnih determinantah spada v prvo deseterico najbolj razvitih članic EU.

4. Osem temeljnih korakov uresničevanja ciljev in tri temeljna področja razvoja

Strateški razvoj Slovenije na gospodarskem področju vsebuje osem temeljnih usmeritvenih točk:

- 1/ Oblikovanje razvojne koalicije med vlado, strankami, zbornicami, sindikati in civilno družbo glede temeljnih razvojnih gospodarskih sprememb (podobno kot nizozemski Wasenaar Pact);
- 2/ Skupno oblikovanje in usklajenost temeljnih institucionalnih sprememb in strateških politik na področju spodbujanja trajnostnega razvoja in gospodarske rasti (makroekonomske politike, strukturne politike, podjetniške politike);
- 3/ Opredelitev razvojnega portfelja področij in projektov, ki omogočajo osredotočenje politik, ukrepov in aktivnosti glede na slovenske gospodarske sposobnosti in konkurenčne prednosti;
- 4/ Opredelitev slovenskih R&R prioritet in usmeritev znanja, tehnološkega razvoja, podjetniških struktur in drugih dejavnikov razvoja, ki so pomembni za široko horizontalno podporo podjetniških in poslovnih področij;
- 5/ Oblikovanje posebnih državnih in regionalnih grozdnih in drugih mrežnih usmerjevalnih programov za koncentrirano in decentralizirano spodbujanje razvoja;
- 6/ Spodbujanje ustanavljanja in razvoja novih ter hitrejšega prestrukturiranja obstoječih podjetij;
- 7/ Poseben razvoj storitvenega sektorja v funkciji krepitev konkurenčnosti podjetij, intenzivnejšega zaposlovanja in enakomernejšega regionalnega razvoja;
- 8/ Oblikovanje medministrskega sveta za strateški razvoj, spodbujanje nosilnih razvojnih projektov, uveljavljanje programa takojšnjih ukrepov (t.i. Quick-start programme v Lizbonski strategiji) in natančnega merjenja ter nadzora izvedbe.

Vseh osem korakov podpira strategijo hitre gospodarske rasti in uravnoveženega razvoja. Ključni vzvod hitrejših sprememb predstavlja državno spodbujanje pridobivanja znanja, tehnološkega razvoja in podjetništva. Potrebujemo radikalen zasuk v načinu in obsegu financiranja razvoja slovenskega intelektualnega kapitala. Potrebujemo razvojne rešitve, ki bodo bolj usmerjene k vodilnim gospodarskim področjem in nosilnim gospodarskim subjektom, ki na mednarodnih trgih Sloveniji zagotavljajo večjo dodano vrednost. Toda nič manj niso pomembne druge razvojne usmeritve socialne države in varovanja okolja, ki omogočajo ohranjanje in razvijanje visoke ravni zaposlenosti ter kakovosti življenja slovenskih državljanov.

Razvojne trende, ki so pomembni za oblikovanje gospodarske prihodnosti Slovenije, lahko delimo na tri področja:

- 1/ Globalni makroekonomski in drugi socialni trendi kažejo temeljne spremembe na evropski oziroma svetovni ravni, kot so demografske spremembe, razvoj trgov, globalna konkurenčnost, globalizacija ekonomskih odnosov in politik, makroekonomske politike na globalni, regionalni in nacionalni ravni, spremembe socialno tržnega gospodarstva.

- 2/ Institucionalni trendi razvoja ekonomskega sistema kažejo, kakšni so ekonomski pogoji sprememb na posameznih temeljnih področjih finančnega in realnega sektorja, kako doseči hitrejši razvoj globalne konkurenčnosti in potrebne regionalne in infrastrukturne pogoje za razvoj podjetništva.
- 3/ Regionalni, panožni in podjetniški trendi kažejo področja na regionalni in panožni ravni, ki potrebujejo strateško opredeljevanje, selektivno ukrepanje na ravni razvojnih koalicij in spodbujanje učinkovitega vodenja sprememb.

SRS na gospodarskem področju pri tem združuje dolgoročne usmeritve, strateški projektni pristop in temeljni nabor univerzalnih kratkoročnih ukrepov za njihovo uresničevanje. Temeljna razlika med dosedanjimi in novo strategijo razvoja je v razvojni koaliciji o hitrejšem uravnoteženem gospodarskem razvoju in osredotočenju strategij in politik na najpomembnejša področja in dejavnosti prihodnjega razvoja Slovenije v okviru EU. Prav tako pa je celotna naravnost strategije usmerjena k izvedbi, zato globalnim trendom in strateškim usmeritvam Slovenije dodajamo temeljne ukrepe.

5. Makroekonomski razvojni trendi

Globalizacija. Svetovni trendi. Globalizacija je temeljni razvojni trend na področju proizvodnje, trgovanja, prenosa kapitala in znanja, ekonomske, politične in poslovne integracije. Četrtnina svetovnega BDP je popolnoma globalizirana in v naslednjih desetih letih se bo ta delež podvojil. To povzroča velike poslovne priložnosti in sproža številne stroške. Države z večjo stopnjo globalizacije, odprtosti in poslovnih integracij se hitreje razvijajo kot politično ekonomsko bolj zaprte družbe.

Strateška usmeritev Slovenije. Slovenija do sedaj ni dovolj učinkovito sprejela večje globalizacije, odprtosti in integriranosti v svetovno gospodarstvo. Večji pretok investicij, človeških virov in znanja, razvoj in internacionalizacija človeških virov in makroekonomska, socialna in pravna stabilnost so temeljni pogoji prihodnje rasti slovenskega gospodarstva. Gre za obojestranske tokove (investicije, podjetniška povezovanja). Za Slovenijo je pri tem še posebej pomembno, kako se pri tem razvijajo hitro razvijajoče globalne države, kot so Kitajska, Indija, Rusija, Brazilija.

Strateški ukrepi: (i) strategija investicijske dejavnosti (regionalne in panožne prioritete v Sloveniji) (ii) spremembe zakonodaje o ekonomskih conah in tehnoloških parkih (subvencije za zaposlovanje, davčne olajšave za privabljanje domačih in tujih podjetij v industrijske dejavnosti visoke tehnologije), (iii) razvoj ekonomske diplomacije kot oblike spodbujanja globalizacijskih procesov preko naših izvoznikov ter investiranja v tujini, (v) vključitev in aktivnejše delovanje v mednarodnih integracijah (EU, WTO, OECD).

Demografske spremembe in ekonomska migracija. Svetovni trendi. Svetovno prebivalstvo se hitro toda neenakomerno povečuje. Demografska zgoščenost je sorazmerna s svetovno revščino, demografsko umiranje pa z ekonomskim bogastvom. Demografska tranzicija pomeni, da se razviti svet sooča s trajnim pomanjkanjem demografske rasti, staranjem prebivalstva in povečanjem socialnih stroškov vzdrževanja socialne države. To postaja v razvitih državah odločujoči faktor gospodarske rasti, učinkovitega delovanja trga dela in načina dela ter življenja ljudi. Globalizacija in demografski trendi povečujejo migracijski potencial. EU naj bi v naslednjih desetih letih

potrebovala med pol milijona do milijon migrantov letno, da bi zapolnila ekonomske potrebe na trgu dela.

Strateške usmeritve Slovenije. Slovenija je starajoča družba, s klasično demografsko tranzicijo in podobnimi težavami na trgu dela kot večina držav EU. Število prebivalstva nazaduje, prebivalstvo se hitro stara, notranja naselitvena mobilnost je nižja kot v EU, razmerje med delovno aktivnimi in vzdrževanimi prebivalci se nenehno poslabšuje. Ker je staranje prebivalstva relativno dolgoročen proces, uravnavanje migracijske politike pa kratkoročen, je pomembno, da postane migracijska politika sestavni del ekonomske razvojne politike države. Zaradi negativnih demografskih trendov in strukturnih potreb trga dela Slovenija potrebuje pozitivni neto migracijski tok, ki bo omogočil normalno demografsko obnovo države in gospodarski razvoj.

Strateški ukrepi: (i) oblikovanje dolgoročne strategije demografskih tokov in demografske politike (različne oblike spodbujanja demografske rasti), (ii) postavitve migracijske politike in določitev načina ter števila potrebnih migracij, (iii) spremljanje demografskih in migracijskih tokov v okviru letnih poročil Vlade RS, (iv) spodbujanje tokov ljudi, ki ustrezajo potrebam trga dela in interesom slovenskega gospodarstva, (v) omejevanje nelegalnih migracijskih tokov s pomočjo ekonomskih modelov in sredstev (prodaja legalnih pravic tujcem namesto fizičnih kvot in omejitev).

Rast storitvenih dejavnosti. Svetovni trendi. Razvita gospodarstva postajajo vse bolj postindustrijska s prevlado storitvenih in na znanju temelječih dejavnosti. Še posebej dramatične so spremembe v obsegu in strukturi zaposlenosti ter strateških usmeritvah nekaterih držav (biotehnologija – Brazilija, računalništvo – Indija). Informacijska tehnologija postaja temeljni faktor razvoja in rasti globalne produktivnosti. EU v Lizbonski strategiji posebej podpira ukrepe za spodbujanje razvoja storitev, večjo vlogo zasebnega sektorja in liberalizacijo na področju energetskih, komunikacijskih, transprotnih storitev.

Strateška usmeritev Slovenije. Slovenija postaja vse bolj storitvena družba in potrebuje strateško usmerjanje tega procesa. Delež storitev v BDP zaostaja za povprečjem EU-15, pri čemer slovenski storitveni sektor dosega podobne zaostanke povprečne produktivnosti kot industrijski del. Gospodarska struktura se postopoma približuje strukturi držav EU, vendar se v tem procesu hitreje razvija javni kot privatni sektor. V okviru evropskega povprečja so trgovina, gostinstvo in transport, zaostajajo pa finančne, poslovne in informacijske storitve. Zato ta razkorak pomeni smernice za politike hitrejšega prestrukturiranja posameznih panog in področij ter usklajene spremembe na področju zaposlovanja, regionalnega in podjetniškega razvoja, izobraževanja in podobno. Slovenija še posebej zaostaja na področju visoko tehnoloških dejavnosti.

Strateški ukrepi: (i) posebno pospeševanje razvoja nosilnih storitvenih dejavnosti: turizem, poslovne, finančne in informacijske storitve, storitve na visoko tehnoloških področjih, (ii) razvoj storitvenih dejavnosti je način prezaposlovanja in novega zaposlovanja; (iii) razvijanje novih oblik podjetniškega povezovanja in tehnološkega prestrukturiranja (ekonomske cone, tehnološki parki, proizvodni, finančni in trženjski grozdi, komunikacijski in tehnološki projekti); (iv) sprememba zakona o visokem šolstvu (internacionalizacija študijskih programov in predavateljev, sofinanciranje novih univerz s tujimi partnerji).

Prosta trgovina in globalna konkurenca. Svetovni trendi. Liberalizacija trgovine bo tudi v prihodnje zagotavljala nadpovprečno rast svetovne trgovine in investicij kot temeljnih razvojnih spodbud svetovnega gospodarstva. Na drugi strani bo novi protekcionizem dobival vse bolj rafinirane oblike, zato postaja konkurenčna sposobnost podjetij in regij vse bolj kompleksna in pomembna tudi na nacionalni ravni. EU omogoča nove razsežnosti proste trgovine in hkrati spodbuja globalno konkurenčnost.

Strateška usmeritev Slovenije. Nova globalna pravila zahtevajo spremembe na vladni, regionalni in podjetniški ravni, nov globalni menedžment sprememb in drugačno politiko konkurenčnih prednosti (intelektualni kapital, blagovne znamke, know-how, relacijski menedžment, vodenje sprememb). Nacionalna konkurenčnost Slovenije se v zadnjem obdobju ne povečuje. Največje razvojne možnosti so spremembe v makroekonomskem poslovnem okolju, ki bi spodbudile povečanje podjetniške konkurenčnosti in sposobnosti rasti. Zaostrena globalna konkurenca zahteva koncentracijo konkurenčnih prednosti države. To pa zahteva koordinacijo makroekonomske in regionalne politike, politiko podpiranja mrežnega povezovanja podjetij (podjetniške grozde) in podporo kompleksnim razvojnim strategijam posameznih podjetij na domačem in tujih trgih.

Strateški ukrepi: (i) določitev temeljnih konkurenčnih prednosti države s pomočjo posrednega spodbujanja tehnološkega razvoja, izobraževanja in znanosti, (ii) spodbujanje konkurenčnih prednosti na državni ravni s pomočjo ukrepov za tehnološko prestrukturiranje in podjetniški razvoj, (iii) oblikovanje strateških projektov za povečanje konkurenčnih prednosti strateško najpomembnejših poslovnih področjih, (iv) spodbujanje domačih in tujih investicij na področju visokih tehnologij (v) razvoj ekonomske diplomacije pri večji proizvodni, tehnološki, tržni in finančni internacionalizaciji slovenskega gospodarstva.

Nova makroekonomska politika. Svetovni trendi. Svetovno gospodarstvo se bori z globalno recesijo, ki zahteva drugačno makroekonomsko politiko. Spremenljive zunanje okoliščine lahko povzročajo zunanje šoke in večajo občutljivost nacionalnih gospodarstev na globalne spremembe. Temeljni makroekonomski problem bosta brezposelnost in gospodarska rast, ne pa inflacija in plačilno bilančna neravnotežja. Na EU ravni je Evropski pakt stabilnosti v teh razmerah presežen, v pogojih skupne monetarne politike, recesije in globalne finančne nestabilnosti pa se povečuje nevarnost zunanjih politično ekonomskih šokov. To zahteva ustrezno prilagodljivost in koordinacijo ekonomskih politik (policy mix), še posebej na področju fiskalne konsolidacije in vzdržnosti javnih financ. Temeljna usmeritev evropske ekonomske politike je ohranjanje makroekonomske stabilnosti, spodbujanje gospodarske rasti in razvoja družbe znanja. To pa zahteva dopolnjevanje makroekonomskih politik s strukturnimi razvojnimi politikami. V razmerah upočasnjene gospodarske rasti in povečane globalne negotovosti sta pomen in vloga makroekonomskih politik še toliko večja.

Strateška usmeritev Slovenije. Slovenska ekonomska politika mora v naslednjih letih opraviti prehod med nacionalno in evropsko, kratkoročno in dolgoročno usmerjeno ekonomsko politiko. Dosedanja osrednja vloga monetarne politike se postopoma omejuje v okviru ERM 2 (2005-2007) in se ob prevzemu evra (2008-2013) umika pod popolni nadzor ECB. Temeljni vzvodi makroekonomske politike se iz monetarnega selijo na fiskalno, razvojno in socialno področje. Temeljni cilj makroekonomske politike je spodbujanje dolgoročne in stabilne gospodarske rasti. Zato v okviru sodobne anticiklične politike postajajo fiskalna, razvojna in socialna ekonomska politika pomembnejši kot

monetarna in antiinflacijska politika. Slovenija mora ustvariti pogoje za konsolidacijo javnih financ (znižanje in prestrukturiranje izdatkov), proračunsko financiranje tehnološkega prestrukturiranja, liberalizacijo trga dela in kapitala in znižanja stroškovnih obremenitev gospodarstva.

Strateški ukrepi: (i) vključitev v evropski tečajni mehanizem ERM 2 in evropski monetarni sistem (prevzem evra), (ii) fiskalna in dohodkovna politika postajata nosilni makroekonomski politiki pri obvladovanju inflacije in spodbujanju gospodarske rasti, (iii) temeljna usmeritev makroekonomskih in drugih strukturnih razvojnih politik je namenjena zviševanju gospodarske rasti in zniževanju brezposelnosti, (iv) nujnost večje koordinacije in sodelovanja vseh nosilcev makroekonomskih in razvojnih politik pri zagotavljanju hitre gospodarske rasti, (v) zagotavljanje stabilnih javnih financ kot najpomembnejšega vzvoda pri uresničevanju temeljnih določil evropskega pakta za stabilnost in rast (Stability and Growth Pact) in domače anticiklične politike.

Usklajena monetarna politika in prevzem evra. Svetovni trendi. Maastrichtska pogodba je opredelila temeljne kriterije za oblikovanje denarnega sistema EU in pet nominalnih konvergenčnih meril za oblikovanje EMU. Članice EU so se z vidika nominalne konvergence v veliki meri uskladile, kar zagotavlja temelje monetarne in fiskalne stabilnosti, zaostajajo pa z vidika realne konvergence evropskih gospodarstev. ECB je politično neodvisna finančna institucija, ki skrbi za skupne monetarne cilje (stabilnost cen in raven inflacije) in preprečuje monetarno financiranje proračunskih deficitov.

Strateške usmeritve Slovenije. Slovenija se v okviru EMU odpoveduje lastni valuti in denarni politiki, kot majhno odprto gospodarstvo pa skupaj z EMU tvori t.i. optimalno valutno območje. Slovensko gospodarstvo je dovolj trdno, makroekonomske razmere so dovolj uravnotežene, trgi so primerno fleksibilni, da lahko s fiskalno politiko umiri morebitne asimetrične šoke na strani ponudbe in povpraševanja. Nominalni konvergenčni kriteriji s področja inflacije, obrestnih mer in fiskalne politike so dosegljivi, podobno velja za realno konvergenco, ki jo zagotavljajo strukturne reforme. Slovenija bo do leta 2007 izpolnila formalne in realne pogoje za prevzem evra, zato v letu 2005 vstopa v ERM2 in načrtuje kratko dveletno prehodno obdobje za dokončno vključitev v EMU (2007). Denarna politika izgubi del samostojnosti že z vstopom v EU (2004) in kasneje tudi v okviru ERM 2, saj se zmanjšuje fleksibilnost tečajne in obrestne politike. Makroekonomsko ravnotežja bo zato manj odvisno do monetarne politike. Koordinacija in uravnotežena kombinacija ekonomskih politik mora spodbuditi zaupanje potrošnikov in investitorjev.

Strateški ukrepi: (i) skupna politika izpolnjevanja Maastrichtskih kriterijev (2005-2007), (ii) politika vstopa v mehanizem ERM 2 (2005-2006), (iii) koordinacija in usklajevanje makroekonomskih politik med vlado RS in BS, (iv) usklajena antiinflacijska politika in doseganje maastrichtskih inflacijskih kriterijev do leta 2007, (v) politika BS glede konvergence nominalnih obrestnih mer in stabilizacije tečaja tolarja.

Fiskalna politika in EU. Globalni trendi. Fiskalna kriza socialne države in recesija sta v EU zaostriala predvsem fiskalne nominalne konvergenčne kriterije. Evropska komisija je spoznala, da politika relativno uravnoteženih proračunov in omejitve pri javnem dolgu omejujejo nekatere ukrepe spodbujanja gospodarske rasti. EU ima težave zaradi centralizirane monetarne politike in fiskalnega federalizma, zato spremembe v davčnih in proračunskih politikah lahko povzročijo asimetrične šoke. Fiskalna politika na ravni EU

mora zagotoviti realno konvergenco, zato države EU želijo izboljšati fleksibilnost in strukturo proračunskih odhodkov.

Strateška usmeritev Slovenije. Slovenija je po nominalnih konvergenčnih kriterijih javnofinančno zdravo gospodarstvo, čeprav v zadnjih letih povečuje javnofinančni primanjkljaj in javni dolg. Vstop v EU zmanjšuje del proračunskih virov (DDV) in povečuje del izdatkov (plačila v evropski proračun). Slovenija bo v naslednjih letih reformirala celoten davčni sistem in prestrukturirala sistem državnih izdatkov. Postopoma in selektivno bo zniževala davčne obremenitve (delež obveznih dajatev v BDP) in prestrukturirala javnofinančne vire. Zmanjšala bo davčno obremenitev dela, povečala pa obremenitev kapitala in premoženja. Pri javnofinančnih izdatkih se bo nadaljeval prenos izdatkov in storitev v zasebno financiranje in izvajanje (PPP). Obvladovanje izdatkov bo odvisno od politike plač v javnem sektorju, racionalizacije stroškov in reforme delovanja države ob bolj učinkovitem in racionalnem zagotavljanju javnih funkcij. Prestrukturiranje javnih izdatkov bo omogočilo spodbujanje tehnološkega napredka in intelektualnega kapitala. Slovenija se mora pripraviti za uspešen transfer virov iz EU, hkrati pa povečati absorpcijsko sposobnost gospodarstva in javne uprave za evropsko podprte razvojne projekte. Anticiklični značaj fiskalne politike temelji na avtomatičnih stabilizatorjih, ohranjanje primanjkljaja znotraj maastrichtskega kriterijev pa bo financirala z manj zunanjega in več notranjega zadolževanja. To zahteva razvoj investicijskih varčevalnih skladov predvsem iz dopolnilnih zdravstvenih in pokojninskih zavarovanj.

Strateški ukrepi: (i) sprememba davčnega sistema (davčna reforma, učinkovita davčna administracija, davčni nadzor in davčna policija), (ii) spremembe davka iz dohodka (širjenje davčne osnove, prestrukturiranje olajšav, večja obremenitev kapitalskih dohodkov), (iii) sprememba davka iz dobička (širša osnova in višja obremenitev, večje davčne olajšave za tehnološki razvoj in intelektualni kapital), (iv) sprememba davka iz premoženja (obdavčitev ekonomsko mrtvega premoženja), (v) prispevki za socialno in zdravstveno zavarovanje ostajajo nespremenjeni, (vi) delna privatizacija zdravstvenih in pokojninskih storitev in povečanje neposrednih plačil, (vii) večje spodbujanje tehnološkega razvoja in intelektualnega kapitala, (viii) strukturne in socialne reforme kot pogoj racionalizacije proračunskih izdatkov.

Nova razvojna strukturna politika. Svetovni trendi. Države EU v pogojih neinflatorne vzdržne rasti načrtujejo široko paleto novih strukturnih politik. Klasične makroekonomske politike (fiskalna konsolidacija) tako nadgrajuje vrsta novih reform na sektorski in strukturni ravni (tržna deregulacija, fleksibilnost trga dela, globalna konkurenčnost in spremembe regulacije). OECD priporoča scenarij aktivne razvojne politike države (New Global Age) in močnega političnega delovanja (vodenja reform). Vlade sprejemajo odgovornost za učinkovito promocijo in uresničevanje reformnih strategij. Države EU izvajajo reforme, s katerimi zmanjšujejo javno porabo in davčno obremenitev gospodarstva.

Strateška usmeritev Slovenije. Slovenija je svojo dosedanjo strateško gospodarsko usmeritev gradila na trajnostnem razvoju, večji konkurenčnosti, harmonizaciji in približevanje razvitosti EU. Nova razvojna politika zahteva preusmeritev reform iz makroekonomske stabilnosti na razvojne spremembe gospodarstva in njegove strukturne reforme. Temeljno področje uravnavanja trgov bo usmerjeno na deregulacijo trga dela in bolj spodbudno regulacijo trga kapitala, medtem ko druge oblike trgov usmerja evropska politika konkurence. To pa zahteva predvsem globalno usmeritev gospodarstva,

koncentracijo aktivnosti na ključne razvojne probleme, koordinacijo različnih politik, projektni pristop in razvojno legitimnost (razvojna koalicija).

Strateški ukrepi: (i) temeljne strukturne reforme na trgu dela, socialnem področju in regulaciji trgov (ii) globalna koordinacija strukturnih reform na ravni države in v razmerju do EU, (iii) določitev strateških projektov in menedžiranje sprememb, (iv) sprememba zakona o delovnih razmerjih v smeri večje fleksibilnosti dela, (v) spodbujanje ustanavljanja novih podjetij (posebni uradi za hitro pridobivanje dovoljenj), (vi) informacijska baza o investicijskih možnostih in spodbujanje nastajanja posebnih skupin za pridobivanje investitorjev na lokalni ravni, (vii) spodbujanje povezav domačih podjetij s tujimi in uvedba povezovalnih programov (davčne olajšave, posredovanje informacij), (viii) oblikovanje lokalnih in ne centraliziranih agencij za razvoj in zagotavljanje infrastrukture za črpanje EU strukturnih in kohezijskih skladov, (ix) sprememba političnega sistema in povečanje odgovornosti vlade za ekonomski razvoj države.

6. Institucionalni razvojni trendi

Nova socialna država. Svetovni trendi. Demografski trendi v razvitem svetu povečujejo socialne stroške. Zvišujejo se tudi stroški participativne demokracije in delovanja civilne družbe. Država želi zagotoviti vzdržen družbeni razvoj in vedno večjo relativno varnost in enakost prebivalstva. Kriza socialne države je temeljni razvojni trend tega desetletja in temeljni spodbujevalec makroekonomskih (fiskalnih) in strukturnih (socialnih) reform. Razvojni vzvod je iskanje ravnotežja med tržnimi institucijami in državnim intervencionizmom, ki zahteva nove oblike podjetizacije in socializacije države. Temeljni princip obvladovanja socialne države je večja socialna odgovornost državljanov, delna privatizacija javnih storitev, javno-zasebno partnerstvo in pospeševanje vloge civilne družbe.

Strateška usmeritev Slovenije. Slovenija za socialno zaščito in trajnostni razvoj namenja podoben delež BDP kot je povprečje držav EU-15. Poslabšanje javnofinančnega položaja države zahteva tri temeljne strukturne reforme: reformo pokojninskega in zdravstvenega sistema ter reformo davčnega sistema oziroma socialnih transferov.

Strateški ukrepi: (i) celovita reforma davčnega sistema (spodbujanje tehnološkega razvoja in podjetništva), (ii) nadaljevanje reforme pokojninskega sistema (dvig pokojninske dobe, uvedba tretjega stebra), (iii) novo oblikovanje zdravstvene reforme (privatizacija zdravstva, samoplačništvo, sofinanciranje zasebnih bolnišnic, financiranje najcenejših primerljivih zdravil), (iv) strategija uvajanja javnega menedžmenta kot oblike privatizacije javnega sektorja (PPP).

Nove vloge države in tržne reforme. Svetovni trendi. EU se razvija v hiperinstitucionalizirano gospodarstvo z visoko stopnjo regulacije trgov. To ohranja relativno visoko stopnjo birokratizacije evropskega ekonomskega sistema in velik vpliv politike na gospodarski razvoj. Za EU je značilen implementacijski deficit med formalno sprejetimi in dejansko uresničeni reformami. Ekonomski sistem EU bo v prihodnje zahteval debirokratizacijo razvojne funkcije države, večjo kooperativnost med javnim sektorjem in tržno konkurenco (PPP) ter še posebej deregulacijo na trgu dela.

Strateška usmeritev Slovenije. Slovenija relativno zaostaja s tranzicijskimi reformami, zlasti na področju podjetniškega sektorja, regionalnega razvoja, nebančnega finančnega sektorja in politike konkurence. Nekakovostna državna regulacija je ena temeljnih razvojnih ovir. Vlada bo spodbudila konkurenčno sposobnost gospodarstva s pomočjo izobraževalne reforme, pospeševanja tehnološkega razvoja, reforme javnega sektorja in krepitvijo tržne konkurence. Vlada bo znižala obseg javnofinančnih odhodkov, s prestrukturiranjem (reformami) pa povečala učinkovitost delovanja. Država mora povečati razvojno usmeritev (gospodarska rast, tehnološki razvoj, globalna konkurenčnost) in zmanjšati klasične oblike porabe (administrativni stroški).

Strateške usmeritve: (i) reforma univerzitetnega študija in več vseživljenjskega učenja, (ii) vlaganja v raziskave, tehnološki razvoj in poslovno inovativnost skladno z Lizbonsko deklaracijo, (iii) oblikovanje učinkovite javne administracije, (iv) posredne pomoči na temelju strateških usmeritev regij, podjetniških mrež, (v) upravljanje infrastrukturnih objektov po modelu PPP.

Podjetniški razvoj in povečanje konkurenčnosti. Svetovni trendi. Majhna podjetja in podjetniški razvoj predstavljajo s svojo inovativnostjo, dinamičnostjo in prilagodljivostjo enega ključnih vzvodov gospodarske rasti. Eden temeljnih virov gospodarske rasti je podjetniški proces v novih in rastočih podjetjih. Države si posebej prizadevajo za razvoj podjetništva z vodenjem programov za razvoj podjetništva, oblikujejo vrsto finančnih podpor (bančni sistem, rizični kapital, poslovni angeli) in mehanizmov prenosa raziskav in tehnologij v podjetniško prakso. EU ima 19 mio malih podjetij (SMEs) in v svojem poročilu postavlja podjetniški razvoj v središče gospodarske strategije (Small Business, Big Markets, One World). Majhna in srednja podjetja predstavljajo izhodišče za regionalni razvoj, povečevanje konkurenčnosti in hitrejšo gospodarsko rast.

Strateška usmeritev Slovenije. Slovenska mala in srednja podjetja ne rastejo dovolj hitro, niso tehnološko naravnana, podjetniška infrastruktura pa ne zagotavlja ugodnih razmer za nastajanje in rast podjetij. Slovenija zaostaja v razvoju podjetništva. Postati mora bolj inovativna in podjetniška država. Podjetništvo je temeljni vzvod strukturnih sprememb, konkurenčne sposobnosti in hitrejšo gospodarske rasti. Zato so politike konkurence, regionalnega razvoja in spodbujanja malega podjetništva tri medsebojno povezane politike, ki zahtevajo povsem konkretne strateške projekte. Ključni faktorji razvoja podjetništva so znanje, inovativnost, tehnološki razvoj, konkurenca, finančna podpora in krepitev investicijske dejavnosti. Za gospodarsko rast je ključna mednarodna konkurenčnost slovenskih podjetij ter ofenzivno prestrukturiranje podjetij, panog in področij.

Strateški ukrepi: (i) uveljavljanje politike podjetništva in konkurenčnosti kot osrednjega spodbujevalca gospodarske rasti (ii) programi ofenzivnega prestrukturiranja podjetij s spodbujanjem sodobnih tehnik menedžiranja sprememb, (iii) programi izboljšanja pretoka znanja in tehnologij v okviru podjetniških mrež, (iv) programi razvoja prednostnih področij s spodbujanjem strateških nosilcev in njihovih podjetniških mrež, (v) programi povezovanja podjetniške, regionalne in globalizacijske politike, (vi) podpora skladnemu regionalnemu razvoju z enakomernim razvojem vseh sektorjev in akterjev na trgu, (vii) projekti prestrukturiranja vodilnih področij s pomočjo strateških partnerstev (viii) novi modeli financiranja razvoja malih in srednjih (skladi rizičnega kapitala, spodbujanje bank), (ix) spodbujanje internacionalizacije podjetij (vhodnih in izhodnih investicij).

Infrastrukturne dejavnosti in javni sektor. Svetovni trendi. Globalni trendi razvoja poudarjajo urejenost infrastrukturnih dejavnosti kot ene temeljnih konkurenčnih prednosti (ekonomska geografija). To vključuje energetiko, transport, telekomunikacije, komunalne dejavnosti in širšo urejenost okolja za učinkovito investicijsko dejavnost. ZDA in EU imata dolgoročni strategiji energetskega razvoja kot temelja stabilne gospodarske rasti. Javni sektor ostaja prevladujoča institucionalna oblika delovanja infrastrukturnih dejavnosti. Izgradnja infrastrukturnih dejavnosti postaja središčna investicijska politika EU v naslednjih desetih letih. Temelj razvoja teh dejavnosti je kombinacija državnih strategij, posebnih tržnih regulacij, javnega menedžmenta in privatizacije.

Strateška usmeritev Slovenije. Slovenija je imela v izgradnji infrastrukture, razen energetike, relativno hiter razvoj. Procesi liberalizacije (telekomunikacije, delno trg električne energije) šele nastajajo, privatizacija na posameznih področjih (telekomunikacije) šele prihaja. Slovenija mora oblikovati dolgoročne strategije na vseh infrastrukturnih področjih in jih regionalno uskladiti.

Strateški ukrepi: (i) oblikovanje področnih strategij na posameznih infrastrukturnih dejavnostih in njihovo usklajevanje, (ii) nadaljnja liberalizacija in privatizacija izbranih sektorjev in področij, (iii) dolgoročna investicijska politika na področju infrastrukturnih dejavnosti.

Finančni trg in finančne institucije. Svetovni trendi. Globalne finance postajajo ključni faktor stabilnosti svetovnega gospodarstva. Na podjetniški ravni se povečuje število in raznovrstnost finančnih instrumentov, globalni finančni trg zahteva meddržavno in medtržno povezovanje in sodelovanje. Nadaljnja globalizacija finančnega sektorja, poglobljanje finančnih trgov in instrumentov je temeljni razvojni trend v prihodnjih letih. Mednarodni finančni prevzemi in združevanja povečujejo učinkovitost povezanih finančnih institucij, izboljšujejo njihove storitve in omogočajo hitrejši in stroškovno racionalnejši razvoj podjetniškega sektorja.

Strateška usmeritev Slovenije. Finančne reforme so bile v Sloveniji zelo postopne in so pogosto celo zavirale hitrejši razvoj realnega sektorja. Razvoj finančnega trga in finančnih institucij v veliki meri določata majhnost in odprtost slovenskega gospodarstva ter posebnost slovenske privatizacije. Aktivna vloga denarne in tečajne politike je poudarjala predvsem vlogo bančnega sektorja, zanemarjala pa je razvoj drugih finančnih institucij, ki so potrebne za servisiranje podjetniškega sektorja. Trg kapitala je zato premalo razvit in ne omogoča ustreznih konkurenčnih pritiskov na bančni sektor. Odprava vseh ovir za prost pretok kapitala in dokončno sprejetje evra bosta najbolj vplivala na bančni sektor. Povečana konkurenca in izguba samostojne denarne politike bo banke prisilila v bolj tržno obnašanje in večjo naklonjenost podjetniškemu sektorju. Vlada in BS morata ustvariti razmere za pospešen razvoj in večjo učinkovitost finančnih institucij ter poglobljanje finančnega trga. Neučinkovitost bančnega sistema je lahko pomemben faktor slabe rasti podjetij.

Strateški ukrepi: (i) dokončno lastninsko preoblikovanje bank v državni lasti in spodbujanje finančnih integracij, (ii) lastninska konsolidacija institucij, ki so nastale v procesu privatizacije (preoblikovanje pidov v vzajemne sklade), (iii) jasna opredelitev vlade do vloge državnih skladov (KAD, SOD) na finančnem trgu in zmanjšanje njunega vpliva na vodenje podjetij, (iv) postopna privatizacija premoženja KAD in SOD, (v)

socialne reforme morajo potekati glede na razvoj finančnih institucij, (vi) povečan nadzor nad delom bank in drugih finančnih institucij in pospeševanje razvoja finančnega trga.

Spremembe na trgu dela. Svetovni trendi. Trg dela postaja eden ključnih elementov učinkovitega gospodarskega razvoja in podjetniških reform. Brezposelnost je na drugi strani najresnejša težava, s katero se soočajo razvita gospodarstva (EU, ZDA). Oportunitetni stroški brezposelnosti pomenijo največjo zapravljanje razpoložljivih virov v obliki izgubljene proizvodnje in gospodarske rasti. EU prepušča urejanje trga dela državam članicam. Države OECD se običajno odločajo med dvema alternativama trga dela: prilagodljivim trgom dela, ki ga omejujejo velike plačne razlike in neprilagodljivim trgom dela, ki ga hromi brezposelnost. Temeljna napaka obstoječih politik trga dela je, da skušajo s socialnimi politikami porazdeljevati breme brezposelnosti, ne pa da bi brezposelnost z višjo gospodarsko rastjo dejansko zmanjševali. Torej, osnovni vir težav so premajhna gospodarska rast, zjamčene najnižje plače, zakonodajna zaščita delovnih mest, krajši delovnik in prezgodnje upokojevanje.

Strateška usmeritev Slovenije. Slovenija mora doseči večjo fleksibilnost na trgu dela, ki bo omogočala lažje odpuščanje in zaposlovanje delavcev, bolj pogoste delne inčasne zaposlitve, lažji pretok in mobilnost delovne sile. Ljudje morajo postati bolj odgovorni za svoje delo, zaposlitev in izobraževanje. Socialna zaščita zaposlenih naj bo relativno manjša (minimalne plače), plačna politika pa mora v večji meri omogočiti mobilnost delovne sile in prilagodljivost stroškov dela na podjetniški ravni. Politike na trgu dela morajo biti usklajene glede uravnavanja ponudbe in povpraševanja po delu, vključevati morajo elemente plačne politike, socialnih transferov in politike upokojevanja. Slovenija mora pripraviti širok nabor sprememb, ki bodo delodajalce spodbujale k odpiranju novih delovnih mest, iskalice zaposlitve pa, da bodo hitreje zasedli delovna mesta. Socialna država je pomembna za socialno stabilnost in kot taka tudi za gospodarsko rast. Toda to ne sme ovirati ukrepov za večjo prilagodljivost trga dela, kjer moramo zmanjšati zakonsko varnost delovnih mest in pomen kolektivnih pogajanj o minimalnih plačah, povečati pa vlogo podjetništva in bolj dinamičnih oblik zaposlovanja.

Strateški ukrepi: (i) sprememba delovne zakonodaje (spodbujanje zaposlitve za krajši delovni čas, zaposlitev za določen čas, nižje odpravnine) (ii) davčne olajšave za zaposlovanje mladih in visoko kvalificirane delovne sile (iii) posebni strukturni skladi za pospeševanje investicijskih vlaganj in odpiranje novih delovnih mest, (iv) znižanje prispevkov za socialno varnost in dohodnine pri težje zaposljivih, prvo zaposlenih in dolgotrajno brezposelnih na nerazvitih področjih, (v) reforma denarnih nadomestil za brezposelne glede na razmere na trgu dela, (vi) prelivanje nadomestil za brezposelne v podjetniške spodbude za zaposlovanje brezposelnih (vavčerski sistem).

7. Podjetniški razvojni trendi

Razvoj podjetniškega sektorja. Svetovni trendi. V najrazvitejših državah postajajo posamezna poslovna področja nosilci gospodarskega razvoja. To še posebej velja za nove tehnologije (informacijske tehnologije, biogenetika), vendar pa tudi nekatere tradicionalne panoge doživljajo razvojno renesanso (trgovina, finančno posredništvo). Dinamična gospodarstva ciljajo svoja razvojna področja glede na konkurenčne sposobnosti, strateške nosilce razvoja, tržne možnosti razvoja in največjo dodano vrednost.

Strateška usmeritev Slovenije. Slovenija do sedaj ni posebej spodbujala posameznih gospodarskih področij. Prestrukturiranje velikih neprivatiziranih podjetij (SRD) ni bilo uspešno. Kasnejše povečevanje konkurenčnosti podjetniškega sektorja pa je temeljilo na spodbujanju splošnih pogojev gospodarjenja, ključnih faktorjev konkurenčnosti podjetij in enakomernega razvoja vseh akterjev na trgu. Slovenija bo v prihodnje morala koncentrirati konkurenčne spodbude na posamezne dejavnosti, kjer ima največje konkurenčne prednosti z vidika strateških poslovnih nosilcev, tehnološkega razvoja, tržnih možnosti in dodane vrednosti. Politika spodbujanja konkurenčnosti podjetij bo bolj selektivna, ciljno usmerjena in razvojno sinergijska. To bo omogočila kombinacija splošnih razvojnih spodbud podjetništva in podpiranja konkretnih projektov za povečanje mednarodne konkurenčnosti slovenskih podjetij. Za to potrebujemo čim večjo privatizacijo institucij in večjo komercializacijo znanja, kar pomeni spodbujanje notranjega trga usmeritev, spodbud in projektov.

Strateški ukrepi: (i) določitev strateških razvojnih spodbud v okviru horizontalnih ukrepov pospeševanja podjetništva in konkurenčnosti; (ii) spodbujanje konkretnih strateških projektov, ki so razvojno naravnani in s povezovalnimi mrežami delujejo razvojno na regionalni in mednarodni ravni, (iii) spodbujanje podjetniških mrež na področju informacijske tehnologije, farmacije, turizma, trgovine in logistike, (iv) oblikovanje nacionalnega inovacijskega sistema (NIS) v povezanosti univerz, raziskovalnih institutov, podpornih institucij, vlade in podjetij.

Spremembe na področju lastninjena in vodenja. Svetovni trendi. Globalizacija spreminja korporativne lastninske strukture in načine vodenja podjetij. Podjetja vse bolj delujejo na globalnih trgih in v različnih državah, zato združitve, prevzemi, mreže odvisnih družb povečujejo kompleksnost lastninskih, najemnih in drugih pogodbenih razmerij. Poslovna inovativnost se povečuje, nove tehnologije se uvajajo hitreje in življenjski cikli proizvodov na trgu so krajši. Vse to zahteva dinamično vodenje, visoko raven intelektualnega kapitala, timski pristop in karizmatične voditelje. Pomembno vlogo dobiva partnerski tip kapitalizma, notranje lastništvo in različni sistemi udeležbe na dobičku zaposlenih. Pomembno vlogo pri pospeševanju gospodarske rasti imajo tuje investicije in z njimi povezana globalizacija poslovne in podjetniške dejavnosti.

Strateška usmeritev Slovenije. Za razvoj podjetništva in učinkovito gospodarsko rast je posebno pomembno učinkovito obvladovanje podjetij, kakovost usmerjevalne politike razvoja podjetništva, nadzor nad korupcijo in vladavina zakona. Važna je tudi vloga države v urejanje odnosov med zaposlenimi in menedžmentom; dobiti moramo primernejše oblike spodbujanja iniciative zaposlenih, finančne participacije na temelju evropskih smernic (PEPPER - Promotion of Employee Participation in Profits and Enterprise results). Privatizirane javne delniške družbe in podjetja s tujim lastništvom so ekonomsko najučinkovitejše in razvojno najbolj dinamične. Podjetja z začasnimi lastniki in državna podjetja so v povprečju manj uspešna in učinkovita. Učinkovita lastniška struktura je pogoj za dobro strateško vodenje, učinkovite poslovne spremembe, večjo skupno produktivnost in boljše finančno poslovanje podjetij. Koncentracija lastništva nima neposrednega vpliva na poslovno uspešnost, kar še posebej velja za nestabilne finančne lastnike. Razvojni trend srednjih in velikih slovenskih podjetij je njihova transnacionalna usmerjenost (izvoz kapitala, mreža podružnic v tujini). Slovenija potrebuje nadaljnjo privatizacijo monopolnih in državnih podjetij ter lastninski umik države iz gospodarstva.

Strateški ukrepi: (i) selektivna privatizacija kot način modernizacije javnega sektorja, (ii) izboljšanje nadzora in kakovosti upravljanja v javnem sektorju, (iii) uveljavljanje modela javnega menedžmenta (PPP) kot načina uravnoteženja med javnim in zasebnim sektorjem, (iv) depolitizacija upravljanja in preoblikovanje sedanje vloge KAD in SOD pri vodenju podjetij (postopna privatizacija in zmanjšanje vloge države v podjetjih), (v) spodbujanje partnerskega modela (sozastopništvo) industrijske demokracije (sprememba/dopolnitev ZDR, ZSDU).

Podjetniško prestrukturiranje. Svetovni trendi. Poslovna prenova podjetij je prevladujoča usmeritev mikroekonomskih reform sodobnih vlad in poslovnih usmeritev podjetij. Vključuje širok nabor menedžerskih tehnik, ki jih podjetja uvajajo pri vodenju poslovnih sprememb. EU je v okviru projekta COBRA oblikovala nabor podjetniških ukrepov, ki naj pomagajo pri transformaciji podjetij in ki vsebujejo kombinacijo menedžerskih tehnik, strateškega načrtovanja sprememb, poslovnega reinženiringa, drugačne poslovne kulture, marketinškega zasuka, spodbujanja intelektualnega kapitala, primerjanja in učenja najboljših poslovnih praks in uporabo merila evropske poslovne odličnosti (EQA).

Strateška usmeritev Slovenije. Slovenska podjetja se obnašajo zelo tradicionalistično in niso dovolj pripravljena na sodobne globalne tehnološke, podjetniške in marketinške izzive. V vseh panogah dva do trikrat zaostajamo za povprečno produktivnostjo dela in dodano vrednostjo na zaposlenega v EU. Istočasno je zaposlenih v panogah z nizko tehnološko razvitostjo šestkrat več od zaposlenih v panogah z najvišjo tehnologijo. Slovensko gospodarstvo bo mednarodno konkurenčno le, če se bo prestrukturiralo iz tehnološko manj v tehnološko bolj razvite panoge in če se bodo podjetja razvijala v smeri tehnološkega prestrukturiranja proizvodnje, večje stopnje poslovne internacionalizacije in večje uporabe sodobnih menedžerskih tehnik. Majhna podjetja so sicer bolj dinamična, učinkovita in produktivna, toda zaradi finančnih omejitev in pomanjkanja drugih spodbud niso uspela prerasti v srednja podjetja. Na prestrukturiranje slovenskih podjetij vplivajo predvsem konkurenčni pritiski in ne prenos tehnologij, internacionalizacija organizacije in vodenja. Zagotavljanje konkurenčnega okolja je ključno za razvoj poslovne učinkovitosti podjetij.

Strateški ukrepi: (i) spodbujanje uporabe najpomembnejših menedžerskih tehnik za vodenje sprememb, (ii) oblikovanje poslovnega modela razvojne in poslovne odličnosti za slovenska podjetja (kombinacija COBRA – EQA) in spodbujanje njegove uporabe na podjetniški ravni, (iii) spodbujanje konkurence in protimonopolno delovanje kot način oblikovanja temeljnega okolja za poslovne spremembe podjetij, (iv) spodbujanje tehnološkega in tržnega prestrukturiranja podjetij.

Privabljanje tujega kapitala in internacionalizacija slovenskih podjetij. Svetovni trendi. Internacionalizacija in globalizacija poslovanja sta najpomembnejša tvorca podjetniške rasti in razvoja. Neposredne tuje investicije (NTI) pomembno prispevajo k prestrukturiranju podjetij, gospodarski rasti in izboljšanju podjetniške in narodnogospodarske konkurenčnosti. Svetovni tokovi NTI so se od začetka devetdesetih izredno povečali, spodbujajo pa jih vedno večja liberalizacija in pozitivne presoje o povečanju konkurenčnih sposobnosti. Mnoge države v okviru EU so podjetniški razvoj temeljile na NTI (Nizozemska, Irska, Belgija, Luxemburg...). Tranzicijske postsocialistične države (Češka, Slovaška, Madžarska in Poljska) so v zadnjih letih uporabile različne oblike NTI kot pomemben vzvod prestrukturiranja in rasti podjetij.

Strateška usmeritev Slovenije. NTI niso dosegle visoke ravni penetracije v slovensko gospodarstvo, kljub temu pa so bili njihovi učinki na prestrukturiranje slovenskega gospodarstva pozitivni in znatni. Privabljanje NTI in pospeševanje njihove integracije v slovensko gospodarstvo je pomemben vzvod prestrukturiranja podjetij in gospodarske rasti v prihodnje. To v isti meri velja tudi za izhodne NTI slovenskih podjetij. Izhodna internacionalizacija vse bolj postaja nujnost za razvoj podjetij. Zato mora Vlada spodbujati izhodne investicije slovenskih podjetij in njihovo vsestransko internacionalizacijo.

Strateški ukrepi: (i) vzpostavitev industrijskih/tehnoloških con ob avtocestah (razpoložljivosti in cene) (ii) zmanjšanje vseh administrativnih omejitev za tuje in domače investitorje, (iii) spodbujanje širitve že obstoječih tujih podjetij v Sloveniji, (iv) poseben program spodbujanja integracije podjetij s tujim kapitalom v slovensko gospodarstvo (spilloverji), (v) horizontalno spodbujanje NTI v visoko/srednje visoko tehnologijo, v dobra (high-skilled) delovna mesta, v centre za JV Evropo glede kriterije za strukturne sklade EU, (vi) spodbujanje Agencije za tuje investicije za avtonomno konkuriranje in prevzemanje »greenfield« projektov NTI, (vii) splošno spodbujanje izhodne internacionalizacije slovenskih podjetij, (viii) spodbujanje selitev proizvodnje v tujino zaradi nižjih stroškov in ohranjanje višjih oblik poslovanja v matičnih podjetjih v Sloveniji, (ix) vzpostavitev finančnih mehanizmov za spodbujanje investiranja v tujini (povečanje kreditnih limitov, subvencioniranje obrestnih mer, garancije, skladi rizičnega kapitala), (x) oblikovanje sistema zaposlitvenih vavčerjev kot načina spodbujanja in realokacije investicijske dejavnosti na določena regionalna področja.

8. Predlog sprememb za hitrejšo gospodarsko rast in družbeni razvoj

Izhodišče SRS je pospeševanje uravnotežene gospodarske rasti in povečanje mednarodne konkurenčnosti gospodarstva. Pri tem moramo opustiti pogubno ortodoksnost in zakoreninjenost nekaterih razvojnih stališč, ki so prevladovala med tvorci in nosilci ekonomske politike v zadnjih desetih letih. V dosedanjem razvoju so najprej prevladovala stališča, da je potrebno stabilizirati gospodarstvo in opraviti nujne reforme institucionalne postsocialistične tranzicije. V zadnjem obdobju so se uveljavljala stališča, da mora tako ponudbena kot tudi povpraševalna stran ekonomske politike zasledovati antiinflacijske cilje in skrbeti za lovljenje maaschtrihtskih kriterijev nominalne konvergence. Prevladalo je tudi ustaljeno mnenje, da je za stabilen in postopen razvoj Slovenije (t.i. gradualističen pristop) pomembno politično soodločanje o temeljnih prvinah socialno tržnega gospodarstva (korporativističen pristop). Za zaostajanje slovenskega razvoja nosijo temeljno odgovornost: (i) premalo razvojno naravnana politika vlade in državnih institucij, (ii) premajhna odločnost pri iskanju razvojnega konsenza, (iii) neučinkovita koordinacija ekonomskih in drugih razvojnih politik, (iv) slabo vodenje razvojnih projektov in nenadzorovano izvajanje strateških politik.

Za prihodnji razvoj Slovenije je pomembna sposobnost realne konvergence z EU, ki temelji na pospeševanju gospodarske rasti in mednarodne konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. Večina temeljnih razvojnih dilem je rešljiva v paketu usmeritev in ukrepov, ki pospešujejo podjetniško učinkovitost, tehnološki razvoj in večjo odprtost slovenskega gospodarstva. Predlagane ukrepe delimo na tri ravni. Prva raven se nanaša na usmerjanje celotnega gospodarstva in drugačno ekonomsko politiko. Druga raven vsebuje institucionalne spremembe, še posebej na trgu kapitala, trgu dela in v okviru sodobne

politike pospeševanje konkurence. Tretji raven ukrepov je namenjena reformiranju podjetij in pospeševanju podjetniške prilagodljivosti in učinkovitosti.

Napačna in zavajajoča bi bila razlaga, da je sedanja gospodarska recesija nadloga, na katero vlada in druge gospodarske institucije ne morejo vplivati in da bi vsak poizkus zdravljenja morda samo poslabšal razmere. Za dolgoročni trajnostni razvoj gospodarstva je pomembno tako učinkovito delovanje trgov (še posebej trga dela in kapitala) kot tudi aktivna vloga države. Prepričani smo, da je mogoče z dobro strategijo razvoja učinkovito kljubovati dosedanjimi razvojnim težavam in da hkrati s tem odpiramo nove razvojne možnosti Slovenije kot članice EU.

V obdobju 2004-06 mora Slovenija doseči vse temeljne nominalne konvergenčne kriterije (ERM 2) in zavarovati svoj vstop v območje evra (2007). Temeljni zeleni cilj gospodarskega razvoja do leta 2013 je, da bi Slovenija po temeljnih kriterijih razvitosti in uravnoveženega razvoja dosegla prvo deseterico v okviru EU- 25. Ta temeljni cilj vključuje usmeritve na področju podjetništva, konkurenčnosti, zaposlenosti, socialne politike, transporta, energetike, okolja, regionalnega razvoja, javnih institucij. Zelena stopnja gospodarske rasti mora biti dvakrat hitrejša kot povprečna stopnja rasti razvitih članic EU (realno bi morala biti razlika 2,5-3,5 odstotni točki glede na povprečje EU). Realne plače se morajo povečevati glede na stopnje rasti produktivnosti. Slovenija posebno pozornost namenja socialni zaščiti prebivalstva, širši reformi zdravja in pokojninskih izdatkov in strukturnim reformnim. To niso socialni socialni redistributivni mehanizmi, temveč predvsem neposreden faktor sprememb in rasti.

Temeljne strateške usmeritve nove gospodarske strategije za naslednje desetletje so ciljno usmerjene in zahtevajo politično razvojni konsenz in koordinirano delovanje vrste ekonomskih politik in skupnih razvojnih projektov. Usmeritve so enostavnejše, strateške usmeritve bolj ciljno naravnane in podprte s skupnimi projekti in timskim delom nosilcev ekonomskih politik. Za gospodarsko strategijo je še posebej pomembno, (i) da je bolj problemsko in akcijsko naravnana, (ii) da ima jasno opredeljene cilje in problemske sklope in (iii) da veliko pozornost posveča monitoringu in učinkovitemu načinu izvajanja strateških usmeritev.

Nova gospodarska strategija postavlja naslednje logično povezane usmeritve:

- temeljni cilj družbenega razvoja je gospodarska rast, ki ji sledita in se ji učinkovito prilagajata socialna in okoljevarstvena sestavina trajnostnega razvoja;
- izhodišče gospodarske rasti je tehnološki razvoj, spodbujanje tehnoloških dejavnikov, razvoj podjetništva, povečanje učinkovitosti trga dela in kapitala ter večja vloga internacionalizacije slovenskega gospodarstva;
- vsi kvalitativni faktorji pospeševanja gospodarske rasti so hkrati elementi povečanja konkurenčnosti gospodarstva, zato so vse usmeritve, ukrepi in konkretni projekti koordinirani in poenoteni pri skupnem doseganju tega cilja;
- država uporablja pri tem pro-razvojno, bolj sektorsko in s ciljnim programi podprto usmeritev namesto dosedanje politike nevtralnega pospeševanja podjetništva in regionalnega razvoja;
- država si prizadeva za ciljno privatizacijo državnih podjetij in spodbujanje prihoda tujih podjetij in različnih poti vstopa tujega kapitala v slovensko gospodarstvo, hkrati pa podpira izhodne investicije slovenskih podjetij v tujini;

- država bo s pomočjo ciljnih programov izobraževanja, tehnološkega razvoja, institucionalnih podpor regionalnemu razvoju in strukturnemu podjetniškemu povezovanju določila prihodnje razvojne trende in s konkretnimi projekti podprla panoge, področja in skupine podjetij, ki so nosilci prihodnjega razvoja;
- pospešiti moramo liberalizacijo trga kapitala in trga dela in pri tem uporabljati tiste vzvode, ki povečujejo tržne deregulacije in ne državno in birokratsko koordinacijo;
- povečati moramo podjetizacijo in socializacijo države s pomočjo radikalnejše privatizacije, vloge javnega menedžmenta (princip PPP) in večjega pomena neprofitnih organizacij in civilne družbe kot faktorja zniževanja stroškov delovanja socialne države.

9. Usmeritve za doseganje realne konvergence Slovenije in EU

Slovenija si prizadeva za nominalno in realno konvergenco z evropskimi partnerji v okviru EU. Nominalno konvergenco in njene kriterije bo dosegla v okviru treh razvojnih stopenj: (i) vstop v EU (2004), (ii) vstop v sistem ERM2 (2005-2006), (iii) sprejem evra (2007). Hkrati z nominalno konvergenco poteka tudi realna konvergenca, ki jo merimo z vidika gospodarske rasti, zaposlenosti, podjetniškega razvoja, konkurenčnosti, stanja plačilne bilance, gospodarskih ciklov in vrste strukturnih sprememb na področju gospodarstva, socialnih sprememb in okoljskega ravnotežja. Nominalna konvergenca je prevladujoči cilj v prvem obdobju načrtovanega razvoja (2004-2007), realna konvergenca pa v drugem obdobju (2008-2013). Slovenija bo s fiskalno konsolidacijo in usklajeno monetarno politiko dosegla vse pomembne nominalne konvergenčne cilje, ki ji omogočajo prevzem evra in doseganje nujne strukturne in ciklične usklajenosti slovenskega gospodarstva z gospodarstvi EU. Ker načrtujemo, da bo slovensko gospodarstvo, produktivnost in BDP na prebivalca raslo najmanj dvakrat hitreje, kot je povprečje EU, lahko pričakujemo napredek tudi na področju realne konvergence, ki vključuje gospodarske, socialne in okoljske razvojne spremembe. Slovenija se želi v naslednjih desetih letih uvrstiti med deseterico najrazvitejših evropskih držav, zato je realna konvergenca pogoj za njen prihodnji razvoj.

Temeljni cilj strategije je uveljaviti kriterije nominalne konvergence in zagotoviti pogoje za pospeševanje razvoja in učinkovito realno konvergenco Slovenije v EU. Zato opredeljuje strateška področja, ukrepe in ciljne projekte, ki naj omogočijo ta prehod. Najpomembnejša področja realne konvergence so: (i) spodbujanje gospodarske rasti, (ii) razvoj podjetništva in konkurenčnosti, (iii) razvoj znanja in njegove uporabe pri tehnološkem in tržnem razvoju družbe, (iv) večja stopnja lastniške in poslovne internacionalizacije podjetij, (v) socialna stabilnost in zaposlenost, (vi) razvoj infrastrukturnih dejavnosti (transport, energetika, komunikacije), (vii) večja učinkovitost javne uprave in nove oblike javnega menedžiranja, (viii) razvoj in izpeljava socialnih strukturnih reform (pokojninska in zdravstvena reforma), (ix) spremembe in uveljavljanje kriterijev okoljsko prijaznega razvoja, (x) večja vloga lokalnega in regionalnega razvoja.

TEMATSKI SKLOP: GOSPODARSTVO ¹					
Razvojni problem	Vsebinska opredelitev ciljev	Kvantifikacija ciljev	Dolgoročne usmeritve za doseg ciljev (10 letni horizont) in Konkretni kratkoročni ukrepi za doseg ciljev (2 letni horizont)	Nosilec ukrepa	Rokovnik
Področje: MAKROEKONOSMIKI RAZVOJNI TRENDI					
Globalizacija in politika konkurence	Večja odprtost in integriranje podjetniška internacionalizacija. Povečanje konkurenčnosti podjetij, regij in države s pomočjo splošnega spodbujanja faktorjev konkurenčnosti in konkretnih strateških projektov.	Petina BDP je povsem globalizirana do 2013	<u>Dolgoročne usmeritve:</u> - strategija investicijske dejavnosti z določenimi panožnimi in regionalnimi prioritetami in projekti - razvoj ekonomske diplomacije in vključitev v mednarodne ekonomske integracije - določitev temeljnih konkurenčnih prednosti in strateških ciljev s pomočjo <u>Kratkoročni ukrepi:</u> - sprememba zakonodaje o ekonomskih conah in tehnoloških parkih - oblikovanje posebnih strateških projektov za spodbujanje konkurenčnosti	MG, MF, MZZ	2005 2005-2013 2005-2013 2005 2006
Demografske spremembe in migracije	Oblikovanje demografske strategije in politike, ki spodbuja demografsko rast, mobilnost dela in urejuje migracijske tokove glede na potrebe trga dela.	Ohranitev števila prebivalstva (popis 2000), opredelitev števila potrebnih migracij na 5000 letno.	<u>Dolgoročne usmeritve:</u> - strategija dolgoročnih demografskih tokov in demografska politika - strategija in politika migracijskih tokov <u>Kratkoročni ukrepi:</u> - Letno poročilo vlade o demografski in migracijski politiki - Uvajanje sistema vavčerjev oziroma sistema prodaje legalnih pravic tujcem	MZZ, MG.	2005 2005 2007
Fiskalna politika	Prestrukturiranje javnih financ, reforma davčnega sistema in proračunsko spodbujanje faktorjev rasti	Ohranitev proračunskega primanjkljaja v okvirih 3% tekočega BDP	<u>Dolgoročne usmeritve:</u> - sprememba davčnega sistema in davčne politike za večjo spodbujanje rasti - strukturne in socialne reforme kot pogoj racionalizacije proračunskih izdatkov <u>Kratkoročni ukrepi:</u> - Davčne olajšave olajšave za razvoj - delna privatizacija zdravstvenih in pokojninskih storitev	MG, MF.	2006 2005 2005
Strukturna razvojna politika in politika konkurence	Strukturne reforme ne trgu dela in kapitala, spodbujanje konkurenčnosti, reforma pokojninskega in zdravstvenega sistema.	Izboljšanje kazalcev konkurenčnosti države (15 mesto 2013)	<u>Dolgoročne usmeritve:</u> - strategije in politike temeljnih strukturnih reform - <u>spodbujanje medpodjetniških povezav</u> - <u>oblikovanje sistema privatizacije javnega sektorja z merili PPP</u> <u>Kratkoročni ukrepi:</u> - koordinacija strukturnih reform in določitev strateških projektov - hitri uradi za ustnaovitev podjetja - oblikovanje skupin za pridobivanje investicij	MŠZŠ, MG, MDDSZ (delovna zakonodaja)	2010: tretjina raziskovalcev vključena v programe spodbujanja mobilnosti. 2005

¹ Cilji in ukrepi SRS na področju raziskovalno-razvojne politike naj bi bili usklajeni s cilji NRRP, predlagani ukrepi na drugih področjih pa s ukrepi na le-teh (inovacijsko okolje-podjetništvo; izobraževanje; zakonodajni okvir, itd.).

Razvojni problem	Vsebinska opredelitev ciljev	Kvantifikacija ciljev	Dolgoročne usmeritve za doseg ciljev (10 letni horizont) in Konkretni kratkoročni ukrepi za doseg ciljev (2 letni horizont)	Nosilec ukrepa	Rokovnik
<i>Podpodročje: INSTITUCIONALNI RAZVOJNI TRENDI</i>					
Nova vloga države	Večja vloga pri pospeševanju konkurenčne sposobnosti in nadaljevanje socialnih reform		<u>Dolgoročne usmeritve:</u> <ul style="list-style-type: none"> - nadaljevanje začelih reform na socialnem področju (pokojninska, zdravstvena reforma) - reforma javnega sektorja in oblikovanje učinkovite javne administracije - reforma univerzitetnega študija <u>Kratkoročni ukrepi:</u> <ul style="list-style-type: none"> - oblikovanje quick start programov državna administracija - reforma 3+2 na univerzi - privatizacija zdravstvenih in šolskih institucij 	MG, MZ, MF, MŠŠZ, Univerze	2005-2007 2005-2008 2005 2005
Podjetniški razvoj in povečanje konkurenčnosti	Pospeševanje podjetništva (SME), krepitev programov podpore podjetništvu in ofenzivnemu prestrukturiranju podjetij	Povečanje GEM indeksov – TEA /15 mesto, FEA /10 mesto	<u>Dolgoročne usmeritve:</u> <ul style="list-style-type: none"> - razvoj in konkretizacija dosedanjega modela in politike podjetništva in konkurenčnosti kot osrednji spodbujalec gospodarske rasti - podpora strateškim program prestrukturiranja podjetij (COBRA model EU) - politika in programi internacionalizacije, vhodnih in izhodnih investicij <u>Kratkoročni ukrepi:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Izdelava dokumenta in projektov prestrukturiranja vodilnih področij s pomočjo strateških partnerstev - oblikovanje 	MG	2004-2013 2005-2008 2005-2009 2006
Infrastrukturne dejavnosti in javni sektor	Pospeševanje izgradnje infrastrukturnih dejavnosti in energetike	Kvantifikacija posameznih področij	<u>Dolgoročne usmeritve:</u> <ul style="list-style-type: none"> - strateški programi in politike na področju temeljnih infrastrukturnih sektorjev in njihova regionalna uskladitev (telekomunikacije, transport, energetika) - program liberalizacije in privatizacije teh sektorjev <u>Kratkoročni ukrepi:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Investicijska politika na temeljnih področjih 	MG, MOP,	2007 2006
Finančni trg in finančne institucije	Razvoj in povečanje učinkovitosti finančnih institucij	Kvantifikacija	<u>Dolgoročne usmeritve:</u> <ul style="list-style-type: none"> - dokončno lastninsko preoblikovanje bank in spodbujanje integracij - strategija pospeševanja finančnega trga <u>Kratkoročni ukrepi:</u> <ul style="list-style-type: none"> - reformiranje vloge državnih skladov (KAD, SOD) 	MG	2007 2006
<i>Podpodročje: PODJETNIŠKI RAZVOJNI TRENDI</i>					

Privabljanje tujega kapitala in internacionalizacija podjetij	Intenzivnejša internacionalizacija slovenskih podjetij, vhodnih in izhodnih NTI	Kvantifikacija	<u>Dolgoročne usmeritve:</u> <ul style="list-style-type: none"> - strateški programi spodbujanja integracij podjetij s tujim kapitalom - politika spodbujanja izhodne internacionalizacije slovenskih podjetij <u>Kratkoročni ukrepi:</u> <ul style="list-style-type: none"> - vzpostavitev industrijsko tehnoloških con ob AC - program finančnega spodbujanja investicij v tujino 	MG, MF	2009 2009 2006 2005
---	---	----------------	--	--------	----------------------------------